

שובבי"ם תיקון פגם הזכור

בלבבי משבן אבנה

השיעורים של הרב זמינים ב"קול הלשון

073.295.1245 ישראל | 605-313-6660 USA

נשמח לקבל הערות
והארות, וכן תוספות קצרות
על הקונטרס, על מנת לתקן
ולהוסיף במהדורה הבאה
בע"ה.

כמו כן, המעוניין לסייע
להגיה את הקונטרס כל
שבוע לפני צאתו, יפנה
למערכת.

להאזנה לשיעור בקול השבוע

073-295-1245 ישראל
USA 605-313-6660

ומקישים: כוכבית [*]
סולמית [#] <-
[1132494] <-
סולמית [#]

© כל הזכויות שמורות

מידי שבוע יוצא לאור קונטרס
רס 'אאלפך חכמה',
שכל שבוע עוסק בתיבה אחרת.
המעוניין להצטרף לרשימת הת-
פוצה (דרך המייל/פקס)
ישלח בקשה במייל
bilvavi231@gmail.com
מדרכי הקדושה עדיף לשלוח
בקשה דרך הפקס
03-5480529

ללקיחת חלק בהוצאות
הגדולות של הדפסת
הספרים לזיכוי הרבים, ניתן
לצור קשר עם מערכת
'בלבבי משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
פקס: 03-5480529
ת.ד. 34192 ירושלים 9134100
bilvavi231@gmail.com

תוכן

א	חטא דבא על הזכר
א	נח סדום פוטי-פרע ועמלק
א	משכב זכור מביא לעבדות
א	החטא שקודם המבול הפוך מהחטא שלאחר המבול
א	פגם הזכר הוא שורש הנפרדות
ב	סוגיא דפגם זכור שייך בעבדים וקטנים
ב	מה ענין עבדים וקטנים לפגם הזכור
ב	אין בני נח כותבים כתובה לזכר
ב	במשכב זכור גם הנשכב חייב
ג	בפגם זכור הנותן נהנה והמקבל לא נהנה
ג	חמה לוקה בגלל משכב זכר
ג	תועבה - תועה הוא בה
ג	בשורש היה האדם לבדו זכר בלי נקבה
ד	אור דזכר בלי הנקבה חוזר בעקבתא דמשיחא
ד	איש אין בארץ לבוא עלינו
ד	נציב מלח
ד	פרו ורבו מלשון פרורים
ה	בסדום היה צדיק אחד בלבד
ה	הכלי, כח המקבל, כנח מצרף
ה	מי שעושה עצמו אלוה הוא זכר בלי נקבה
ה	עשית עצמו לאלוה הוא שער הנו"ן דקליפה
ו	חיבור של אחד עם עצמו הוא פנים באחור
ו	בחינת קוב"ה וישראל חד היא בחינת אחוריים
ו	חסרון מבטל גאווה
ז	ותחסרהו מעט מא' להים
ז	מחיית עמלק בהבחנת זכר בלי נקבה
ז	ישראל והקב"ה ימחו את זכר עמלק
ז	זכר דקדושה מול זכר דקליפה

חטא דבא על הזכר

ברור שאין מדובר כאן בלמעשה, שהרי לא היה שם זכר אחר מלבד אדה"ר, אלא בתפיסה הפנימית עסקינן, וישנה כאן נקודה מיוחדת, ולקמן נעמוד עליה, בעזר השי"ת.

במאמר זה נעסוק בתיקון פגם הבא על הזכר. בהקדם נתבונן בסוגיות הדנות בפגם זה, בכדי להבין את שורש הפגם ובסיעתא דשמיא את תיקונו. והנה כידוע מקור כל החטאים כולם הוא בחטא אדם הראשון, וגם חטא זה אינו יוצא מן הכלל מבחינה זו. אמנם

נח סדום פוטי-פרע ועמלק

להם את בנותיו, ולא אבו אנשי סדום לכך. עוד מוזכר בגמרא (סוטה י"ג ב') שפוטיפר קנה את יוסף למשכב זכר, ו"בא גבריאל ופירעו מעיקרא", ולכן נקרא פוטי-פרע (מקץ מ"א ג'), ופרש"י בסוטה שם "פרעו - היינו סירוס יתירא", דהרי עוד קודם לכן נאמר על פוטיפר שהוא סריס (וישב ל"ט א'). עוד מוזכר במדרש (תנחומא כי תצא פ"ט), ומובא ברש"י (כי תצא כ"ה י"ח), כי מה שכתוב על עמלק "אשר קרך בדרך", היינו שהיה עמלק מטמאן במשכב זכור.

והנה המקום הראשון שמוזכר בפירוש חטא פגם הזכר, הוא בנח. דלאחר המבול כתוב עליו "ויטע כרם, וישת מן היין, וישכר ויתגל בתוך אהלו, וירא חם אבי כנען את ערות אביו וכו'" (נח ט' כ'-כ"ב). ורש"י שם מביא מהגמרא (סנהדרין ע' א') מחלוקת "חד אמר סרסו, וחד אמר רבעו". א"כ לחד מד"א מוזכר כאן החטא. מקום נוסף שהחטא מוזכר הוא באנשי סדום שדרשו מלוט שיוציא אליהם את המלאכים "ונדעה אותם" (וירא י"ט ה'), ורש"י פירש ע"פ המדרש (ב"ר ג' ה'), שרצו אנשי סדום לדעתם במשכב זכר. ולוט ביקש להוציא

משכב זכור מביא לעבדות

טומאה כמו המצרים, דכתיב בהו אשר בשר חמורים בשרם וגו', שהם חשודים על משכב זכור, והם באים מחם, שעשה מה שעשה לאביו, וקלל אותו ולכנען בנו". שמעינן א"כ מהזהיר שמצרים שהם זרעו של חם, יש בהם הפגם של משכב זכור. וא"כ פגם זכור יוצר תפיסה שנקראת עבדות, דהרי התורה מכנה את מצרים בית עבדים במקומות רבים (למשל בא י"ד ג'). כלומר זה שמצרים נקראת בית עבדים היא תולדה של קללת נח למי שחוטא במשכב זכור. עתה שומה עלינו להבין מדוע עבדות היא תולדת משכב זכור.

כאשר מתבוננים בסוגיות, נראה שישנן כאן סוגיות חלוקות מאד, וכל פגם יש לו שורש אחר. והנה בכללות, נראה שהפגם מתחלק לשלשה חלקים, מעשה דחם, מעשה דפוטיפר, ומעשה דאנשי סדום. ונדון קודם במעשה דחם. עי' בגמרא בסנהדרין (ע' א'), שמסיקה שלמד"א רבעו - גם רבעו וגם סרסו, ולכן קילל נח את בנו הרביעי של חם (נח י' ו'), כי חם מנע מנח בן רביעי (עי' ב"ר ל"ו ה'). והנה עצם הקללה היתה שכנען יהיה עבד (נח ט' כ"ה), וברור הדבר שהקללה היתה בערכו של החטא. כלומר, אם החטא היה שרבעו, אזי הקללה היא תולדה של מעשה חטא זה. ואיתא בזוהר (בראשית קי"ז א' מדרש הנעלם) "אין לך אומה מזוהמת בכל

החטא שקודם המבול הפוך מהחטא שלאחר המבול

עלתה התיבה מעל כל ההרים, וא"כ הגיעה התיבה למעלה מהארץ, מעל תפיסת המבול. וממקום זה יצא נח, כלומר הוא יצא במדרגה של למעלה מן המבול. והנה כאשר רבעו חם לנח, מתגלה חטא בדיוק הפוך מהחטא שהיה קודם המבול. דקודם המבול נזקק מין לשאינו מינו. ובמשכב זכור הפגם הוא שנזקק למינו ממש. הרי זו סוגיא חדשה והפוכה של פגם.

והנה על הפסוק (נח ו' י"ב), "כי השחית כל בשר את דרכו", פירש רש"י שקודם המבול אפילו בהמה חיה ועוף היו נזקקין לאינן מינן, ומקורו מב"ר (כ"ח ח'), שם כתוב "הכלב היה הולך אצל הזאב, והתרגול היה מהלך אצל הטווס". ולכן הביא הקב"ה את המבול. ואחר המבול כתוב "ויצא נח ובניו וכו'" (נח ח' י"ח). וצריך לדעת שאותה יציאה לא היתה יציאה כפשוטה, אלא זו היתה יציאה למעלה מתפיסת החטא שהיה בדור המבול. דהרי בעת המבול,

פגם הזכר הוא שורש הנפרדות

עבד קנה רבו (פסחים פ"ח ב'), ובמקום שאין צד של מקבל, אזי אין כלי קיבול, וא"כ כל מה שהנותן נותן חוזר להיות של הנותן. הרי זה הביאור הראשוני בפגם הזכור - הזכר מאבד את הנקבה. דהרי

מטבע הבריאה הוא שכל זכר יש לו נקבה, והנקבה היא הכלי המקבל של הזכר. אבל כאשר ח"ו האדם בא על הזכר, אזי הוא מאבד את צד המקבל, וזה יוצר סוגיא של עבדות. כי כל מה שקנה

^א אמנם עי' בתרגום יונתן שם שמשמע שלא מדובר בשני סירוסים, אלא באחד, דהיינו זה שמוספר עליו בסוטה.

וכאשר האדם אינו בבחינה של זכר ונקבה, ואין לו את הכלי קיבול שהיא הנקבה, אזי הזכר והנקבה נקראים תרי פלגי דגופא (זוח"ג רל"ו א'), וכל אחד הוא נפרד. ולכן עמלק תבע את ישראל למשכב זכור, כי עמלק הוא שורש תפיסת הפירוד בבריאה, וא"כ עמלק ומשכב זכור הוא ענין אחד.

אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי (עי' סנהדרין כ"ב ב'), כלומר כאשר היא נעשית כלי קיבול דיליה. אבל במהלך של קללה של עבדות, אזי אין אשה ואין כלי קיבול. שעל אף שהעבד מקבל מרבו, מ"מ כל מה שקבל שייך לרבו, וא"כ בעומק אין כאן כלי קיבול. והאיבוד של כוח המקבל, יוצר מהלך של נפרדות. דהרי כתיב, "זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם" (בראשית ה' ב').

סוגיא דפגם זכור שייך בעבדים וקטנים

והברטנורא והתפארת ישראל כתבו שהגזירה הי"ח (מוזכרת בגמרא בדף י"ז ב') היא שתינוק נכרי יטמא בזיבה כדי שלא יהיה תינוק ישראל רגיל אצלו במשכב זכור. וכן בגמרא בגיטין (נ"ז ב') מסופר שבזמן שהוגלו בני ישראל לאחר חורבן הבית השני, נלקחו ד' מאות ילדים וילדות באניה לקלון, ורש"י מבאר שם הילדות לפלגשות והילדים למשכב זכור. ולכן קפצו כולם לים וטבעו. א"כ מבואר שהסוגיא של פגם בזכור שייך לסוגיא של קטנים ועבדים.

מצד המהלך שבארנו, אזי חטא הזכר שייך בעיקר לסוגיא הנקראת עבדים וקטנים, כמו שמצינו בכמה מקומות בש"ס. למשל, במשנה בברכות (מ"ה א') "נשים עבדים וקטנים אין מזמנין עליהם", והגמרא (מ"ה ב') מביאה שהטעם משום פריצותא, ורש"י שם (ד"ה אם רצו), מפרש שפריצותא שייך בין עבדים לנשים, וכן בין עבדים וקטנים באופן של משכב זכור. ומאותו טעם אוסרת הגמרא (פסחים צ"א א' ב') לעשות חבורה על שה דפסח הכוללת נשים ועבדים או עבדים וקטנים. וכן במשנה בשבת (י"ג ב') מוזכר שגזרו על י"ח דברים,

מה ענין עבדים וקטנים לפגם הזכור

אינו נחשב לבר דעת ולכן א"א לומר עליו כמו שנאמר על אדם הראשון, "והאדם ידע את חוה אשתו" (בראשית ד' א'). כי 'דע' הוא מהלך דחיבור, ובקטן גם ביאתו היא מהלך דפירודא. ולכן פגם הזכור שייך להבחנת קטנות ונפרדות. ומצד העבדים, מכיון שבפגם זכור אין נקבה המקבלת, הרי זה בהבחנת מה שקנה עבד קנה רבו, שאין כח מקבל, ולכן פגם הזכור שייך גם בעבדים.

והנה בשלמא בעבדים, הרי קי"ל (כתובות י"א א'), עבד בהפקירא נחא ליה. אבל מה ענין הפגם זכור לקטנים. וי"ל דהרי בארנו שהפגם דזכור יוצר מהלך של פרוד, זכר בלי נקבה, פלגא דגופא. והנה כל נפרדות היא קטנות, וכל אחדות היא גדלות. לכן המהלך של פגם הזכור, שהוא בבחינה של נפרדות, שייך לקטנות. והנה בפשטות, קטן מכיון שאינו בר דעת, גם אינו בר חיבור. ואפילו הוא מגיע לגיל שביאתו ביאה [בן תשע ויום אחד (סנהדרין ס"ט ב')], מ"מ

אין בני נח כותבים כתובה לזכר

בין הזכר לנקבה - שהיא הכתובה, חייב שיקדם לחיבור תיגרא, דקליפה קודמת לפרי (עי' זוח"ב ק"ח ב'), וחשוכא קדמה לנהורא (של"ה, מסכת תענית, תורה אור, אות ס"ז). אבל לאחר מכן כותבים כתובה, כי אסור להשהות אשה בלא כתובה אפילו שעה, שלא תהא קלה בעיניו להוציאה (ב"ק פ"ט א'), ולכן בלא כתובה חסר בנקודת החיבור. הרי זה שאין בני נח כותבים כתובה לזכר, למרות שפוגמים בזכר, מראה שחסר בנקודת פנימיות החיבור, כי אין זה מהלך של חיבור, אלא זה מהלך של נפרדות. דבעומק, מהלך החיבור של זכור הוא בתפיסת של עמלק, הוא בתפיסה של עבד, הוא בתפיסה של קטנות. ע"כ דנו בסוגית נח וחם.

והנה הגמרא אומרת בחולין (צ"ב א') ששלושים מצוות קבלו עליהם בני נח (עי' במהר"ב רנשבורג אות ב' שמציין לרמ"ע מפאנו מאמר חיקור הדין ח"ג פכ"א שמונה אותם), ואין מקיימין אלא שלשה. ובענין שאין בני נח מקיימים את מצוותיהם, כתבה הגמרא בב"ק (ל"ה א'), "ראה ויתר גוים, ראה שבע מצוות שקיבלו עליהם בני נח, כיון שלא קיבלו, עמד והתיר ממונן לישראל". והנה אחת מהשלשה שהם כן מקיימין, הוא שאין כותבין כתובה לזכרים. כלומר, למרות שעוברים על איסור משכב זכור, אבל אינם מזלזלים באיסור עד כדי כך שגבר יכתוב כתובה לגבר אחר [ועי' ברמ"ע מפאנו וביד יהודה שם בענין זה]. ועומק הדבר, דהנה איתא בחז"ל (שבת ק"ל א'), "ליכא כתובה דלא רמו בה תיגרא", כי במקום נקודת החיבור

במשכב זכור גם הנשכב חייב

לשדד את המערכות, להפוך הפיכה גמורה את צורת הבריאה. ולכן מידה כנגד מידה, הוא נסתרס כמו שהבאנו לעיל מחז"ל, ואיבד את כח המשפיע שבו. הרי זו הסוגיא השנייה בפגם של הזכור. נחמד ונבאר את הדברים. הנה בסנהדרין (נ"ד א' ב') ישנה מחלוקת

נתבונן עתה בסוגית יוסף ופוטאי פרע הוא פוטיפר. והנה יוסף הוא המשביר לכל הארץ (מקץ מ"ב ו'), הרי שיוסף הוא בחינת המשפיע, הוא הזכר, הוא המפרנס לכל. ופוטיפר שרצה לפגום בו בבחינה של זכור, רצה להפוך אותו למקבל, לנקבה. הרי שרצון פוטיפר היה

קרא מיוחד לחייב את הנקבה, אלא ברור שאם אחד מהזוג חייב, גם השני חייב. ולמה במשכב זכור צריך דרשה מיוחדת לחייב את הנשכב. ומתוך רש"י שבכל מקום שישנם זכר ונקבה בעבירה, שניהם נהנים. משא"כ במשכב זכור, הנשכב לא נהנה, לכן ס"ד שיהיה פטור, קמ"ל מקרא שגם הוא חייב.

ר' ישמעאל ור' עקיבא האם צריך שני פסוקים לחייב את השוכב ונשכב במשכב זכור, או סגי בפסוק אחד, והנפ"מ בבא על הזכר ובאותה עת הביא עליו זכר, אי חייב משום ב' לאוין או לאו אחד. והנה רש"י בכריתות (ג' א' ד"ה דאמר רבי אבהו), שם מובאת חלק מהסוגיה דסנהדרין, שואל, למה צריך ילפותא שגם הנשכב חייב מיתה. הרי בזכר ונקבה, בכל מקום שישנה עבירה ביניהם, אין צריך

בפגם זכור הנותן נהנה והמקבל לא נהנה

ורק לשם נתינה, סוף סוף הוא נותן והמקבל מקבל. אבל בפגם זכור, אין הנאה לנבעל כלל, וא"כ ע"כ ההנאה היא לבעל. הרי שיש כאן היפוך מערכות, במקום שהמקבל ינהנה, הנותן נהנה. הרי שהנבעל הופך להיות נותן והבעל הופך להיות מקבל. וזהו גופא עומק הפגם במשכב זכור - הפיכת המערכות.

עומק הדבר שנתבאר כאן. בכל ביאה של זכר ונקבה, הרי שישנו שם מעשה חיבור מצד צורת הבריאה, כמו שהיא בשורשה, שהזכר נותן והמקבל שהיא הנקבה נהנית. כלומר ההנאה בעצם היא של המקבל ולא של הנותן. אלא שמצד מה ש"ובחטא יחמתני אמי" (תהלים נ"א ז'), אז גם הזכר נכנס בהבחנה של הנאה, כי חסר בכוח הנותן שבו. מכיון שאין בו כח נתינה שלם, לכן כביכול גם הוא מקבל, ולכן הוא נהנה. אבל בשורש הדבר, גם אם אין כוונתו אך

חמה לוקה בגלל משכב זכר

לוקה מחמת שכל מהותה של החמה היא להיות נותן. אבל כאשר הזכר הופך להיות כולו מקבל, הרי זה בחינת חמה לוקה, שבמקום להשפיע את שפעה, היא כביכול קולטת את מצב הנבראים שהם מקבלים, ונעשית בעצמה למקבלת. אז ממילא אין בכוחה להאיר, כי כח הנותן שבה אינו יכול להתגלות. הרי שמתגלה כאן היפוך מערכות שהופך את הזכר לנקבה ואת הנקבה לזכר.

הנה הגמרא (סוכה כ"ט א') אומרת, "בשביל ארבעה דברים חמה לוקה", היינו שאינה מאירה כ"כ (רש"י שם ד"ה והושיבם). ואחד מהם הוא משכב זכור. ורש"י שם (ד"ה בשביל ד' דברים) כתב, "לא שמעתי טעם בדבר". נביא מ"מ טעם בלקות החמה בגלל משכב זכור על דרך הפנימיות. הנה החמה היא בבחינת נותן והלבנה בבחינת מקבל, כפי שידוע לכל. והנה כאשר ישנו פגם זכור, אזי כאמור המשפיע נהפך להיות מקבל. וזה נקרא חמה לוקה. כלומר החמה

תועבה - תועה הוא בה

בה", לרמז על כך שהבעל תועה בעצמו, שהוא חושב עצמו לזכר אבל באמת הוא נקבה. א"כ פגם הזכר הוא טשטוש של כל מערכת הבריאה כולה. כי צורת הבריאה כולה היא במהלך של זכר ונקבה בראם, וכאשר האדם בא והופך את הזכר לנקבה ואת הנקבה לזכר, הרי שזה בעצם הרס של כל צורת הבריאה שברא הקב"ה. וזהו מ"ש חז"ל (יל"ש שמות פ"א רמז קס"ג) שבמצרים העבדות היתה באופן של עבודת אנשים לנשים ועבודת נשים לאנשים. והשורש לזה היותם של מצרים מקולקלים במשכב זכור שענינו היפוך היוצרות של זכר ונקבה, נותן ומקבל.

הנה בר קפרא דרש בנדרים (נ"א א') מאי "תועבה" - תועה אתה בה. והנה כוונתו לתועבה שכתובה בפסוק (קדשים כ' י"ג), "ואיש אשר ישכב את זכר משכבי אשה, תועבה עשו, שניהם מות יומתו". והקשה האריז"ל (שער רוח"ק תיקון כ"ב לבא על הזכור), שהיה צריך לדרוש "תועה אתה בו" ולא "בה", ועי"ש מה שתירץ². אמנם לפי דרכנו, בפגם זכור הרי שמתהפך הזכר לנקבה, כי יש הפיכת המערכות כנ"ל. הבעל רוצה לעשות את הזכר לנקבה, אבל למעשה הזכר הנבעל נעשה [כלומר נשאר] זכר. אמנם צורת המעשה שהוא עושה בו הוא צורה של נקבה, אבל מכיון שאין הנבעל נהנה אלא מהנה, לכן הנבעל נשאר זכר והבעל נעשה נקבה. לכן דורשים "תועה הוא

בשורש היה האדם לבדו זכר בלי נקבה

י"ד י"ב), שהיה מטיל פור על גדולי מלכות לידע איזה בן יומו של משכב זכור. וצריך להבין מה שייכות יש בין עשו עצמם אלזה לבין שפגמו בזכור. והנה בהקדם כתוב במעשה בראשית, שהקב"ה, לאחר שברא את אדם הראשון, לקח את הצלע ובנה את חוה

הסוגיא השלישית היא הסוגיא של סדום, ובעומק היא גונזת בקרבה את הכל. בהקדם, הנה רש"י (יחזקאל כ"ח ז') מביא מדרש אגדה, שלשה עשו עצמם אלוה - יואש, חירם ונבוכדנצר, ונבעלו כנשים. על נבוכדנצר כתוב בגמרא (שבת קמ"ט ב', ועי' רש"י ישעיה

² למעשה הראשונים על הדף בפירושים כבר תירצו את הקושיה מבלי לשאלה להדיא, דהרי פירשו ששהבעל תועה בכך שמניח את האשה והולך אצל הזכר. כלומר, לפי פירושם תועה כאן הוא בעצם טועה. וגם לפי הפירוש בפנים, תועה כאן הוא בעצם טועה.

אבל בהבחנה ש"זה לעומת זה עשה הא' להים" (קהלת ז' י"ד), אזי ישנו כח שהזכר תופס תפיסה של זכר בלבד בלי נקבה, ומשם מגיע שורש הפגם.

והביאה אל האדם. אבל למעשה זה כבר היה בשלב השני. אבל בשלב הראשון ברא הקב"ה את אדם הראשון, וחווה היתה כלולה בו (עירובין י"ח א'). במצב זה לא היה לאדם זווג עם חווה כפשוטו, אלא בפועל היה שם רק זכר. ואמנם באדה"ר היה זה מצד הקדושה,

אור דזכר בלי הנקבה חוזר בעקבתא דמשיחא

לנעוץ סופן בתחילתן (ספר יצירה פ"א מ"ו), לחזור לראשית תפיסת הבריאה של קודם שהפריד הקב"ה את חווה מן האדם, אז מתגלה האור שיש רק כוח של זכר בעולם. ומכנגד מתגלה הקליפה של פגם זכור. כי מצד אותה תפיסה אין מהלך של נקבה כלל.

עומק שורש פגם הזכר, שהוא שער הנו"ן דקליפה, שהוא כוח הגאווה כמו שמפורש בדברי רבותינו (עי' ספר המדות לרבי נחמן מברסלב ערך גאווה), שהוא האור שחוזר בעקבתא דמשיחא - הוא מקביל לראשית ותחילת הבריאה שהיה רק זכר בלי נקבה. והנה בודאי שפגם הזכר אינו מצד הקדושה, אלא הוא הזה לעומת זה שקיים בקדושה. וכאשר מאיר בעולם כח לחזור לנקודה ראשונה,

איש אין בארץ לבוא עלינו

מהיכן היא הגיעה. כמובן ע"פ פשוטו, כך היה נראה להן. אבל תפיסה זו, שכפשוטו היתה טעות ותו לא, הרי הביאה לידי מעשה בפועל שמכוחו השתלשלו רות, דוד, וכו' עד משיח צדקנו. ולכן, בעומק, ברור שתפיסה זו באה משורש בריאתו של אדה"ר בלא נקבה, שהיה רק איש אחד בארץ. ועל דרך זה תפסו בנותיו של לוט שאין לאביהם מקביל, שהוא נמצא במהלך של לבד. ולצורך קיום העולם עשו מה שעשו. דהרי גם הן הבינו שאם היו זכרים אחרים, אזי אסור היה להן להתחבר עמו, דאב ובתו אינם ברי חיבור. אלא התגלתה כאן תפיסה במהלך שישנו בעולם רק כח אחד של זכר, שהוא מציאותו של אדם הראשון לבדו בראשית יצירתו. זהו עומק מה שנתגלה במהלך של סדום, ומכוחו פעלו בנות לוט.

והנה התורה מספרת שאחר שלוט ושתי בנותיו ניצלו ממהפכת סדום, סברו הבנות "ואיש אין בארץ לבוא עלינו כדרך כל הארץ. לכה נשקה את אבינו יין ונשכבה עמו ונחיה מאבינו זרע" (וירא י"ט ל"א-ל"ב). ומשם בא מואב ומשם בא עמון. הרי שהמהלך של סדום גילה שיש רק זכר אחד. נבאר. כאשר היה זכר אחד וגם היתה נקבה - אדם וחווה, אז כבר נולדו עוד זכרים - קין והבל. ובו ביום נולדו (יל"ש בראשית פ"ד רמז ל"ה). אבל זה היה בשלב השני, כדלעיל. אבל בשלב הראשון, בראשית הבריאה, היה מהלך שאין בארץ אלא זכר אחד. ואור פנימי זה בשורש הבריאה, הוא זה שנפגם ונפל בסדום. בודאי שאור פגום זה אינו עומק האור. דהרי עומק האור הוא שישנו רק זכר אחד ואין שתי נקבות - בנות לוט. עומק האור היה קודם שנפרדה חווה מאדם, כדלעיל. אבל עומק הענין שבאה תפיסה כזאת לבנות לוט, שאין עוד אדם בארץ מלבד אביהם,

נציב מלח

מול אחור, שזו תפיסת משכב זכור. וא"כ הרי שאין כאן נקבה, ולכן נהייתה לנציב מלח. ולמרות שמלח יש לו תכונת שימור, ולכן אמרו בכתובות (ס"ו ב'), "מלח ממון חסר", כלומר אם רוצה אתה שממונך ישתמר, חסרהו, דהיינו חלקהו לצדקה. אבל מאידך יותר מדי מלח ממית, ולכן ימה של סדום שהוא מלוח מאד, נקרא ים המוות, ומימיו צריכים רפואה (יל"ש יחזקאל פמ"ז שפ"ג). והפסוק אומר "גפרית ומלח ... לא תזרע ולא תצמיח ... כמהפכת סדום" (נצבים כ"ט כ"ב).

"ותבט אשתו מאחריו ותהי נציב מלח" (וירא י"ט כ"ו). יש להתבונן בלשון מאחריו. לכאורה היה צריך לומר מאחוריה. אמנם הנה הגמרא בסנהדרין שהבאנו לעיל (נ"ד א'), דורשת את הפסוק "ואיש אשר ישכב את זכר משכבי אשה, תועבה עשו, שניהם מות יומתו", בא ללמד ונמצא למד, ופירש רש"י שם (ד"ה ונמצא למד), "למשכב זכור לא איצטריך קרא, דפשיטא לן דכל משכב זכר שלא כדרכו הוא, אלא האי משכבי לאשמועינן אתא דהבא על אשה בין כדרכה בין שלא כדרכה - חייב". לכן נראה שאחריו בקרא דאשת לוט בא לרמז על תפיסה של חיבור בבחינת משכב זכור. כלומר, תפיסת אשת לוט לא היתה בבחינת פנים מול פנים, אלא בבחינת פנים

פרו ורבו מלשון פרורים

ההגדרה של פגם זכור. ומבואר באריז"ל (שער הגלגלים הקדמה ט') שפעמים מי שפגם בזכור, מתגלגל באשה עקרה. כל זה מצד

וזהו העומק של פגם סדום, שהיא נחרבה לגמרי, ואין לה קיום, ואין לה כח הולדה, והמלח שבה הוא בהבחנת מוות - זאת

אבל בעומק, קודם שפוררו את אדם הראשון ולקחו ממנו צלע, הוא היה במהלך של אחד. ומהלך של אחד סותר את המהלך של פרו ורבו. דשורש האשה הוא בפרור האדם, ומזה נמשך עוד התפוררות שהם הבנים. ולכן גם בעומק בהכרח שהולדת הבנים תלויה באשה, מלבד פשטות הענין.

נקודת הפגם. אבל מצד שורש תפיסת האור, מה שזכר אינו מוליד, הרי זה נובע מעומק האחדות. מפני שכל הולדה היא בבחינת "פרו ורבו ומלאו את הארץ" (בראשית א' כ"ח). ופרו הוא מלשון פרורים כדברי המהר"ל (עי' אור חדש עמ' רי"ד בענין פורים), כלומר ישנה כאן הבחנה של התפרדות, שישנו אב ויש לו בנים אבל הם נפרדים ממנו. ולכן מצות פרו ורבו התחדשה רק לאחר שנפרדה הנקבה מהזכר. והנה ודאי כפשוטו בלי נקבה אין היכי תימצא לפרו ורבו.

בסדום היה צדיק אחד בלבד

הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות, ולתן שכר טוב לצדיקים שמקימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות". מאמר אחד הוא כח האחד שמקביל לסדום, זהו כח הזכר לבדו. ועשרה מאמרות הוא ענין צירוף הכוחות, הוא ההבחנה של עשרה צדיקים. אבל בסדום שהוא במהלך של אחד, לא נמצאו עשרה צדיקים.

כפי שנתבאר לעיל, ענינה של סדום הוא כח הזכר האחד מצד הקליפה. והנה הקב"ה החרیب את סדום כי לא מצא בה עשרה צדיקים. אבל צדיק אחד הרי מצא בה, ומ"מ לא הועיל זה. כי היה חסר שם הכח של הצרוף, הכח של החיבור. דדוקא בכל בי עשרה שכינתא שריא (סנהדרין ל"ט א'), ולא בפחות. שורש כוח הצרוף שבבריאה נעוץ במאמר "בעשרה מאמרות נברא העולם" (אבות ה' א'). אמנם "והלא במאמר אחד יכול להבראות, אלא להפרע מן

הכלי, כח המקבל, כח מצרף

כלי מקבל לצרף את השלשה, שם חס ויפת. ובעומק זה גם הביאור ברבעו, דאלו ואלו דא"ת. דהביאור ברבעו הוא שבמשכב זכר הרי אין נקבה, ואין כלי קיבול. והנה מצד התפיסה החיצונית, זכר לבדו בלי נקבה, הוא קליפה, עלמא דפירודא. ומצד כך עבד מישך שייך במשכב זכר, כי אין לו כח מקבל בנפש, כי כל מה שקנה העבד קנה רבו. ולכן כפי שנתבאר לעיל, עבדים וקטנים אינם עושים זימון לבדם, ואינם עושים חבורה על השם לפסח, מצד חשש לפריצותא דמשכב זכור. כל זה הוא מצד התפיסה החיצונית של הפגם זכר.

כפי שהזכרנו לעיל, חס סירס את אביו כי רצה למנוע ממנו להעמיד בן רביעי, כי סבר שאפילו שני בנים זה יותר מדי כדמוכח מכך שקין הרג את הבל, וכ"ש שלושה וארבעה. עומק הדבר. ישנם ב' מהלכים בכח הצרוף שקיים בבריאה. האחד, הוא העשרה מאמרות בהן נברא העולם, הוא שורש כח הצרוף בבריאה. השני, הוא הכח לאחד דברים נפרדים. כגון כאשר ישנם ג' כוחות, ימין שמאל ואמצע. והכח המצרף ומחבר אותם, הוא הכח הרביעי, כח הכלי, כח המקבל, הנוקבא. על דרך שהכלי מחבר כמה עיסות לחייבן בחלה (עי' חלה פ"ב מ"ד). וכן דוד המלך מלכא משיחא, מחבר את אברהם יצחק ויעקב. לפי זה מובן שמה שחס סרס את נח, היינו, שלא יהיה

מי שעושה עצמו אלוה הוא זכר בלי נקבה

מצד הקדושה, הוא שאין שני לו, כלומר אין בו זכר ונקבה, אלא כולו משפיע, כולו זכר. לכן על שלשת המלכים שעשו עצמן אלוה, לא נאמר עליהם הכלל של "זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם", כי אלוה אינו אדם ואין לו נקבה. ומצד כך עומק הפגם של זכר הוא בעושה עצמו אלוה.

אבל מצד התפיסה העליונה שבזכר, אזי שייכות העבד לזכר היא מצד מה שנאמר במשה רבינו "משה עבדי מת" (יהושע א' ב'), או "עבד נאמן קראת לו" (תפילת עמידה, שבת שחרית). מצד זה מה שקנה עבד קנה רבו הכוונה שהעבד בטל לרבו, מבחינת "ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו" (ואתחנן ד' ל"ה). נחזור עתה לרש"י ביחזקאל בענין שלושת המלכים שעשו עצמם אלוה ונבעלו כנשים, ושאלנו מה ענין זה לזה. עתה נבין זאת היטב. ענין אלוה

עשית עצמו לאלוה הוא שער הנו"ן דקליפה

ואם היה מצליח בכך, הרי שאדם הראשון היה חוזר למהלך שאין לו נקבה, וזה גופא מהלך של א'להות, כשלשת המלכים לעיל, והוא פגם הזכור. דהרי צורת הבריאה היא במהלך של זכר ונקבה בראם,

הנה מבואר בחז"ל שהנחש בא לפתות את חוה מתוך שנתאוה לה (ב"ר י"ח ו'), ורצה להרוג את האדם ולשאת את חוה (יל"ש ישעיה פס"ה רמז תק"ט)¹. עכ"פ ברור שהנחש רצה להפריד בין אדם לחוה.

¹ אמנם עי' רש"י (שבת קמ"א א' ד"ה כשא), שמשמע שבא הנחש על חוה בעת שנתן לה עצה לאכול מן העץ. ומ"מ צ"ל שרצה גם לשאתה.

שער הנו"ן דקליפה. ולעומת זאת שער הנו"ן דקדושה הוא ידיעת הבורא יתעלה שלא נמסר לנברא, כמו שכתב הרמב"ן (בהקדמתו לתורה) בדרך אפשר, ע"ש. לכן הראשון שעשה עצמו לאלוה היה פרעה, כי כל המהות של מצרים בא מהפגם זכור, כפי שבארנו לעיל בקללת כנען.

ופגם זכור בעומק הוא הפקעה של כל תפיסת הבריאה. למעשה, ישנן שלוש הבחנות בהפקעה. האחת, עצם הפגם זכור יוצר הפרדה, דאין כאן חיבור בין זכר לנקבה, ואם כן זה פלגא דגופא. ההבחנה השנייה בפגם הזכור היא ההפיכה של הזכר לנקבה ושל הנקבה לזכר. וההבחנה השלישית של פגם הזכור הוא שעושה את האדם לאלוה כביכול, שישנו רק זכר, ע"ד שלשת המלכים שעשו עצמם אלוה ופגמו בזכור. והנה עשיית האדם עצמו לאלוה הוא

חיבור של אחד עם עצמו הוא פנים באחור

הנה משה רבינו ביקש מהקב"ה "הראני נא את כבודך" (כי תשא ל"ג י"ח). והקב"ה ענה לו "וראית את אחורי ופני לא יראו" (שם שם כ"ג). לכן הראה לו הקב"ה קשר של תפילין, שהוא מאחור (ברכות ז' א'). הרי זה אחור דקב"ה. אבל האחור דקליפה, הוא מצד פגם הזכור, דאין בזכור אלא אחור כפי שהבאנו לעיל מרש"י שבאשה יש ב' משכבות, אבל בזכר רק אחד. והנה ישנה הבחנה של אחוריים בבחינת שדי בתר כתפוי (ספר התניא לאדמו"ר הזקן פכ"ב), דהיינו כאשר הנותן אינו רוצה לגלות נקודה של פנים, אזי הוא נותן זאת בדרך אחוריים, כגון שמשפיעים שפע לס"א, שעושים זאת בהכרח שלא ברצון. וישנה הבחנת אחוריים בקדושה, כפי שמצינו בצדקה

בחינת קוב"ה וישראל חד היא בחינת אחוריים

הגילוי לזולתו אזי התכלית היא שגם האחוריים יהיו בבחינה של פנים, כמו שכתוב "לוחות כתובים משני עבריהם, מזה ומזה הם כתובים". כלומר משני הצדדים אפשר היה לקרוא את האותיות, כי האותיות היו חצובות בתוך הלוחות מעבר לעבר. זה מבחינת איך הדבר נראה לזולתו. אבל מצד החיבור מיניה וביה בתוך עצמו, פנים של עצמו עם אחור של עצמו, זה לא מצד מה שנראה לזולתו. והנה כפשוטו, "וראית את אחורי ופני לא יראו", הוא מפני שהפנים במדרגה יותר עליונה מהאחורים, ולכן א"א לגלותם. אבל בעומק לפי מה שנתבאר, גילוי פנים הוא תמיד גילוי של שניים. משא"כ גילוי של אחור הוא גילוי של אחד.

עומק הדבר של "וראית את אחורי ופני לא יראו" הוא כי כאשר ישנו גילוי א'להות לאדם בבחינת קודשא בריך הוא וישראל חד, אזי הוא בהכרח גילוי של אחוריים. והרי זה מקביל לעומק פגם הזכור. כלומר עומק פגם הזכור מקביל לגילוי א'להות הגמור שיכול להיות בבריאה. למרות שסלקא דעתך דגילוי א'להות ד"פנים בפנים דיבר הויה עמכם" (ואתחנן ה' ד') - כפי שהיה במתן תורה - הוא גבוה יותר, למעשה אין זה כך. דפנים בפנים שייך כפי שבארנו רק בבחינה של שניים המדברים זה עם זה. אבל "ראית את אחורי", שהיא בחינה של ראייה, היא למעלה מבחינת הדיבור של "דיבר הויה עמכם". מפני שבחינת אחוריים היא בחינה של אחדות גמורה, משא"כ בחינה של פנים בפנים אינה באחדות גמורה. דאחדות גמורה היא כאשר הפנים והאחור מתאחדים להויה אחת. מצד

חסרון מבטל גאווה

הוא הולך ומתגאה, כי אינו מקבל את תפיסת החסר. בעוד דקבלת תפיסת החסר בחיבור עם נקבה היא גופא ביטול הגאווה. א"כ מלבד החיבור כפשוטו, עומק החיבור עם הנקבה הוא חיבור לנקב, לחסר, לתפיסת החסר שבאדם, להרגיש שהוא לא שלם, ואז נקרא שמו אדם.

הזכרנו לעיל שענין פגם הזכור בא מכח הגאווה. והנה שורש כח הגאווה הוא רצון להיות כאלהים, ח"ו, כפי שהסית הנחש את אדם וחווה. וכבר בארנו לעיל שרצון זה הוא גם מונח בעומק פגם הזכר. דהרי ענינו של האדם, ע"פ שורש הבריאה של "זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם", הוא להתחבר עם הנקבה ולהשפיע לה. אבל יתר על כן, הרי נקבה היא מלשון נקב דהיינו חסר. וא"כ כאשר האדם מתחבר עם הנקבה, הריהו מקבל בנפשו את תפיסת החסר. וזהו זווג אמיתי. משא"כ כאשר ישנו זכר ואין נקבה, הרי

ותחסרה מעט מא'להים

את צלעו. כלומר, שורש יצירתה באה מתפיסה של החסרה, ולכן מהותה היא בתפיסה של חסר הנקרא נקב. והנה תפיסת החסר באדם מכונה בפסוק "ותחסרהו מעט מא'להים" (תהלים ח' ו'), אבל בחינת הזכור הוא "והייתם כא'להים" כהסתת הנחש, וזה עומק פגם הזכור. כי הוא תופס את האדם בבחינת קודם ההחסרה, קודם שלקח הקב"ה את הצלע מהאדם ובנה את חוה. הרי זו תפיסה שאין באדם חסר, וזו הגאווה של "והייתם כא'להים".

מחיית עמלק בהבחנת זכר בלי נקבה

מהות הנקבה כנ"ל היא גופא השכחה. והנה במצות מחיית עמלק נאמר "זכור את אשר עשה לך עמלק ... לא תשכח" (כי תצא כ"ה י"ז י"ט). הרי שהתורה מרמזת כאן להבחנה של זכר בלי נקבה. זכור הוא הזכר, והלא תשכח בא לומר שאין כאן שכחה, כלומר נקבה. הרי שכנגד הפגם זכור שפגם עמלק בישראל, כנ"ל, כמו כן מחיית עמלק הוא במהלך של זכור ולא תשכח, זכר בלי נקבה.

ישראל והקב"ה ימחו את זכר עמלק

החלק מה שהאדם מצווה למחות את זכר עמלק (כי תצא כ"ה י"ט), וישנו החלק מה שהקב"ה ימחה את זכר עמלק (בשלה י"ז י"ד). לכן האדם מחויב לזכור את אשר עשה לנו עמלק, ולא לשכוח למחות את זכרו. אבל על כרחך האדם לא יוכל להשלים את מחיית זכר עמלק, מפני שהאדם בנוי כזכר ונקבה, וחלק הנקבה שבו יש בו שכחה. לכן רק הקב"ה, שאין בו הבחנה של שכחה, יוכל למחות את זכר עמלק לגמרי. כי ביחס לקב"ה אין הבחנה של זכר ונקבה, ולפיכך "אין שכחה לפני כסא כבודך" (מוסף ר"ה).

זכר דקדושה מול זכר דקליפה

הגמורה. אמנם הגילוי שיהיה במהרה בימינו, ה' אחד ושמו אחד ואין עוד מלבדו, הוא באמת שאין שני צדדים, אלא רק צד אחד. אמנם צד הוא רק מלשון משל, אבל באמת תהיה רק הויה אחת, גילוי א'להות שיתגלה במהרה בימינו.

שובבי"ם 004 תיקון פגם הזכור תש"ע
מספר שיעור בקול הלשון 1132494
(מודפס בספר מועדי השנה)

אמנם אחד מטעמי שם אדם הוא מלשון "אדמה לעליון" (עי' של"ה תולדות אדם פתיחה אות כ"ג, ע"פ הפסוק בישעיה י"ד י"ד), אבל שם זה מורה רק על שאיפה. מתוך שאדם מבחין שהוא חסר, מחמת חיבורו עם הנקבה, לכן הוא רוצה להשלים את חסרונו על ידי אדמה לעליון. ולא ח"ו שיהא אלהות לעצמו, אלא שאז ע"י שדומה לו, בטל אליו ונעשה עמו חד. א"כ האדם קיבל את תפיסת היותו חסר מתוך התחברותו לנקבה. ושורש היות הנקבה נקראת על שם נקב, במובן של חסרון, נובע משורש יצירתה מכך שהחסירה מאדם

והנה תפיסת הזכר שיש לנו עכשיו, היא מלשון זכירה. וענין הזכירה היא כנגד השכחה. כדאיתא בביצה (ט"ו ב'), "זכור את יום השבת לקדשו, זכרו מאחר שבא להשכיחו", כלומר הכן עירוב תבשילין ביום ה' שלא ישכח היו"ט בע"ש את השבת שלמחרת. ורש"י שם (ד"ה מנא) "אין זכירה אלא בדבר המשתכח". הרי אנו למדין שכל זכירה היא ביחס לדבר אחר הבא להשכיחו. והנה זכירה היא מלשון זכר, ושכחה באה מהבחנת הנקבה, שחסרון שהוא

על הפסוק (בשלה י"ז ט"ז) "ויאמר כי יד על כס י'ה מלחמה להויה בעמלק מדר דר", כותב רש"י "נשבע הקב"ה שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק". מהו השם השלם. הנה היום י'ה נפרד מו'ה. י'ה הוא עולם הבא, ו'ה הוא עולם הזה. עוה"ב הוא בבחינה זכר, עוה"ז הוא בבחינת נקבה. אמנם לעתיד לבוא, לאחר שיתאחד ה'ה עם הו'ה לשם אחד י'הו'ה, יתגלה שם חדש של י'הו'ה (שער ליקוטי תורה על זכריה י"ד ט'). ואז לא תהיה בחינה של זכר ונקבה, עולם הבא ועולם הזה. אלא הם יהיו שווים זה לזה, כלומר דבר אחד. והנה במחיית עמלק ישנם שני חלקים. ישנו

א"כ ההבדל בין התפיסה של זכר ונקבה, לבין התפיסה של זכר לחוד, הוא האם יש שני צדדים הפוכים לכל דבר, או רק צד אחד הכולל את שניהם. מצד הבחינה של זכר ונקבה, עמלק מתנגד לישראל, כי הוא הזה לעומת זה דישראל, ראשית מול ראשית. אבל מצד התפיסה של זכר, ישנו רק צד אחד, ואין זה לעומת זה. כצד הזכר דקליפה, עמלק רצה לעקור את ישראל. אבל מצד הזכר דקדושה, אין קיום לעמלק כלל, כי ה' אחד ושמו אחד, י'הו'ה. עומק הפגם של הזכר דקליפה, עניינו הוא הביטול של התפיסה שישנם שני צדדים בבריאה וגילוי של התפיסה של צד אחד בלבד [יש ב' בחינות בקליפת עמלק. א. ספק. ב. ודאי שאין א'להים ח"ו]. זו הקליפה

בלבבי משכן אבנה . עיקר עבודת האדם

חודש אלול	כח ההתחדשות / אני לדודי-דוד וכלה	[1132656]*
סליחות	כאב על עשיה נגד רצונו ובקשת סליחה על העבר שפגם	[1132141]
חודש תשרי	חוש המישוש ברוחניות	[1132657]
ראש השנה	קרבת ה'-נכנס לפניו לדין	[1132172]
תענית צום גדליה	צער על צמצום הגדלות (גדליה, גדל - י -ה)	
עשרת ימי תשובה	תיקון העבר, תשובה, וקבלה לעתיד	[39011499]
שבת תשובה	השבת כוחתיו לשורשם ולהביאם למנוחה	[1127878]
יום הכיפורים	ניקיון, זכות בלי מחיצה בינו לקב"ה	[1132284]
בין יוה"כ לסוכות	קשר זך שנולד מתוך יוה"כ, ממשיך לאורך השנה	
סוכות	חיים בעולם החומר בצלו של הקב"ה	[1132301]
הושענא רבה	חיבור כל התהליך הנ"ל לאחד	[30484555]
שמיני עצרת	שמחת תורה שמחה בכל הנ"ל	[30484397]
חודש חשון	הריח שנשאר מימים נוראים	[1132658]
חודש כסלו	כח השינה	[1132659]
חנוכה	לראות בכל דבר את שורשו באור	[81281]
חודש טבת	התגברות על פחד	[1132660]
תענית עשרה טבת	עשירי שבעשירי (לכלול כל עשר כוחות שבנפש)	[1130588]
שובבים	ימים של תיקון של אות ברית קודש	[81282]
חודש שבט	כח הלעיטה (אכילה)	[1132661]
ט"ו בשבט	חיבור לאדם בבחינת עץ השדה	[81283]
חודש אדר א'	כח השמחה	[1132662]
חודש אדר ב'	כח השחוק	[1132663]
תענית אסתר	דבקות בצמצום-צום, העדר קודם להויה	[1132540]
פורים	דבקות בכח ההפכים	[81284]
שושן פורים	דבקות בחומה- גבול שכלול בבלתי בעל גבול	[37353854 / 34520048]
חודש ניסן	כח השיחה	[1132651]
שבת הגדול	פרישות מכח ע"ז וענפיו	
פסח	דבקות באהבת ה'	[81269]
ספירת העומר	זמן לנקות המידות כהכנת קבלת התורה	[1132083]
חודש אייר	התבוננות	[1132652]
ל"ג בעומר	דבקות בסוד הפנימי שבכל דבר	[1132052]
חודש סיון	כח ההילוך	[1132653]
שבועות	דבקות בקוב"ה ישראל ואורייתא חד	[38459082]
חודש תמוז	כח הראיה	[1132654]
תענית י"ז תמוז	כח השבירה, ירידה לצורך עליה	[33514765]
חודש אב	כח העצבות וכח השמחה	[1132655]
תשעה באב	גילוי אור א"ס בלי כלים	[292858]
ט"ו באב	אהבת הבריות נקיה, טהורה וקדושה	[292858]